

SOCIÁLNO - PRÁVNY INFORMÁTOR

12
2008

**SLOVENSKÉ
HEMOFILICKÉ
ZDRUŽENIE**

Milí priatelia,

prichádza k Vám opäť publikácia Slovenského hemofilického združenia „Sociálno – právny informátor“ (SPI).

Týmto občasníkom chceme zlepšiť informovanosť našich členov o zmenách v legislatíve, sociálnom zabezpečení a pod., ktoré sa dotýkajú našich členov, hlavne ľudí s vrodenými krváčovými ochoreniami (VKCH).

V uplynulých mesiacoch prebiehala transformácia sociálnej sféry a vypracovávali sa novelizácie zákonov v sociálnej oblasti a tvorba nových zákonov (Zákon o kompenzáciách a Zákon o sociálnych službách). Keďže sledovanie a preštudovanie všetkých zmien v sociálnej sfére je veľmi náročné na čas a prísun informácií, je potrebné získať spolupracovníkov, ktorí nám budú nápomocní pri príprave nášho Sociálno – právneho informátora (SPI).

Týmto prostredníctvom sa chcem na Vás obrátiť o pomoc a podporu. Určite mnohí z Vás majú v okruhu svojich príbuzných, priateľov a známych ľudí profesionálne sa zaoberajúcich právom, sociálnym zabezpečením občanov a pod. Preto sa už neviem po koľký krát opätovne obraciať na Vás so žiadosťou požiadať ich o spoluprácu so SHZ. Žiaľ doteraz sa nám ich nepodarilo nájsť. Ich úlohou by bola pomoc pri príprave SPI formou článkov, komentárov a pod., upozorňovaním na zmeny v legislatíve a sociálnom zabezpečení, pretože je obdobie častých novelizácií a zmien a orientácia pre laika v nich je neprehľadná. Veľkým úspechom určite by bolo, ak by sa našli odborníci v tejto problematike, ktorí by boli ochotní v sporných prípadoch poradiť našim členom pri ich problémoch a tie ktoré by mohli zaujať aj ostatných členov SHZ by sme uverejnili v SPI.

Záujemcovia sa môžu prihlásiť na adrese predsedu SHZ.

Pevne verím, že takýchto spolupracovníkov sa nám aj za pomoci Vás podarí nájsť a následne sa týmtolepší v ďalšej oblasti činnosť SHZ.

Ing. Jaroslav JANOVEC
predseda SHZ

OBSAH

Slovník pojmov ľudí so zdravotným postihnutím	
Kto je uchádzač o zamestnanie so ZP?	
Načo je preukaz občana s ŤZP	
Čo je miera funkčnej poruchy	
Sociálne zabezpečenie / finančná pomoc štátu	
Dávka v nezamestnanosti	
Pomoc v hmotnej núdzi	
Kompenzácia pre ťažko zdravotne postihnutých	
Životné minimum	
Právnik pre Teba pomôže riešiť problémy	

Hľadáme spolupracovníkov z radov členov SHZ alebo ich priateľov a priaznivcov, ktorí by v blízkej budúcnosti mali záujem podieľať sa na príprave a zostavovaní nášho Sociálno - právneho informátora. Píšte na adresu predsedu SHZ, kde Vám poskytneme bližšie informácie.

Rukopisy neprešli jazykovou úpravou

SLOVNÍK POJMOV ĽUDÍ SO ZDRAVOTNÝM POSTIHNUTÍM

Zdravotné postihnutie (disability) - výsledkom vzájomného pôsobenia medzi osobami so zhoršeným zdravím a medzi bariérami v postojoch a v prostredí, ktoré im bránia plne a účinne sa zúčastňovať na živote spoločnosti na rovnakom základe ako ostatné osoby.

Porucha (impairment) – akákoľvek strata alebo abnormálnosť v psychologickej, fyziologickej alebo anatomickej štruktúre alebo funkcií.

Obmedzenie (disability) – nedostatok schopností vykonávať činnosti v plnom rozsahu ako zdravá populácia.

Sociálne znevýhodnenie (handicap) – obmedzenie príležitostí mať rovnaký podiel na živote ako ostatní.

Druhy postihnutia:

hluchoslepí - ľudia, ktorí trpia kombinovaným poškodením zraku a sluchu, ktoré im zabraňuje využívať tieto dva zmysly ako primárne zdroje vnímania. S absolútnou hluchotou a slepotou sa stretávame len zriedkavo, väčšinou ide o kombináciu nedoslýchavosti a ťažkej slabozrakosti.

chronické postihnutia (Chronic disease) - tieto postihnutia sa nemusia navonok prejavovať, sú to napr. cukrovka, celiakia, hemofília, postihnutie kardiovaskulárneho systému, onkologické ochorenia, cystická fibróza, psoriáza, ekzém.

kombinované zdravotné postihnutia - ľudia, postihnutí viacerými druhmi zdravotného postihnutia (napr. ľudia s mentálnym a telesným postihnutím, diabetici s amputovanou nohou).

mentálne postihnutie - ľudia s podpriemernou úrovňou intelektuálnych schopností, ktoré spôsobujú obmedzenia v komunikáciách, sebaobslužných činnostiach a iných sociálnych zručnostiach. Ide o stav trvalý. Potrebujú ľahko zrozumiteľné informácie, primeranú podporu a praktický výcvik k tomu, aby mohli žiť nezávisle.

psychické postihnutie - postihuje predovšetkým citovú zložku, prežívanie a správanie, nie je možné mu predchádzať, ale väčšina duševných ochorení sa dá úspešne liečiť. Intelekt psychicky postihnutých nebýva poškodený a môžu žiť samostatne, pokiaľ je ich choroba pod kontrolou.

sluchové postihnutie - ľudia, ktorí sú čiastočne alebo úplne nepočujúci, nedoslýchaví a so zvyškami sluchu.

telesné postihnutie (physical disability) - ľudia s poruchami mobility.

zrakové postihnutie – nevidiaci, slabozrakí, čiastočne nevidiaci a osoby s poruchami bipolárneho videnia.

Invalidita - úplná alebo čiastočná pracovná neschopnosť občana, jej mieru upravuje zákon č. 461/2003 Zz. – Zákon o sociálnom poistení.

Sociálna politika - súbor nástrojov a opatrení určitého sociálneho systému, ktoré smerujú k zachovaniu dôstojného života človeka so zdravotným postihnutím pri položení dôrazu na vlastnú iniciatívu a zabezpečenia základných životných podmienok. Sociálny systém je politika zamestnanosti a sociálne zabezpečenie.

Sociálne zabezpečenie - súbor inštitúcií, zariadení a činností na predchádzanie, zmierňovanie a odstraňovanie ťaživých sociálnych situácií ľudí so zdravotným postihnutím. Má tri základné formy, ktorými sú sociálne poistenie, sociálna pomoc a sociálna podpora.

Integrácia - proces, pri ktorom dochádza k zaraďovaniu OZP do všetkých oblastí života spoločnosti. Miera integrácie závisí od stavu spolužitia OZP s väčšinou populáciou. K úplnej integrácii dochádza vtedy, ak spoločnosť považuje OZP za svoju súčasť.

Sociálne služby - služby poskytované klientom platenými odborníkmi alebo dobrovoľníkmi, ktorých cieľom je uspokojiť sociálne potreby tomu, komu sú nasmerované a zvýšiť jeho kvalitu života.

Sociálne poradenstvo - proces, ktorého cieľom je prostredníctvom mobilizácie vnútorných a vonkajších zdrojov prirodzeného prostredia aktivizovať OZP tak, aby došlo k zvýšeniu kvality života.

Osobná asistencia - osobná pomoc OZP. Zmierňuje dôsledky postihnutia jedinca pri všetkých jeho činnostiach. Jej cieľom je umožniť OZP, aby žili spôsobom života, ktorý sa čo najviac blíži životu bez postihnutia.

Podporované zamestnávanie - komplex sociálnych služieb pre OZP, ktoré majú záujemcu podporiť v nájdení vhodného zamestnania, jeho udržaní a udržaní platových podmienok porovnateľných s inými zamestnancami vykonávajúcimi rovnakú prácu. Vytváranie chránených dielní, chránených pracovísk a podpory podnikania OZP umožňuje ich zaradenie na trh práce.

Pracovná rehabilitácia - súčasť komplexnej rehabilitačnej činnosti ako aj súbor opatrení a činností smerujúci k prispôsobeniu OZP pracovnému procesu s využívaním zostatkového pracovného potenciálu.

Chránené bývanie - bývanie OZP spoločne sa podieľajúcich na vedení domácnosti. Sú v pravidelnom kontakte so sociálnymi pracovníkmi. Služby sú im poskytované podľa individuálnej potreby.

Respitná starostlivosť - starostlivosť poskytovaná ľuďom, ktorí sa dlhodobo starajú o OZP. Najčastejšie má formu dočasného umiestnenia OZP do náhradnej rodiny, stacionára či pobytového zariadenia, alebo ide o poskytnutie priamej praktickej pomoci v ich domácnosti.

Rezidenčná starostlivosť - starostlivosť o občanov so zdravotným postihnutím v pobytových zariadeniach.

Filozofia nezávislého života - nezávislosť založená na uznaní schopnosti človeka rozhodovať o svojich vlastných potrebách a na uznaní jeho práva dožadovať sa všeobecne prijateľných podmienok, za ktorých by mohol vyvíjať aktivity vedúce k ich uspokojovaniu.

Univerzálny dizajn - koncept, podľa ktorého by mali byť služby, produkty

a technológie prístupné a užívateľné ľuďmi so zdravotným postihnutím všade tam, kde je to možné.

Bezbariérový prístup - prispôsobený prístup k všetkým oblastiam života OZP.

Kvalita života - komplexné kritérium využívané pri hodnotení efektivity sociálnej starostlivosti. Opiera sa buď o širšiu definíciu zahŕňajúcu zdravie, sociálne postavenie, medziľudské vzťahy, materiálne podmienky, prehľad denných aktivít a pod., alebo o jedno meradlo, napr. životnú spokojnosť.

Nálepkovanie / stigmatizácia - postup, v priebehu ktorého je OZP pridelená nálepka čiže stigma, ktorá predurčuje, ako s ním bude potom v spoločnosti zaobchádzané. Vnímanie OZP ako nekompetentných a neschopných samostatného života.

Diskriminácia - také konanie, keď sa v tej istej situácii zaobchádza s jedným človekom (skupinou ľudí, organizáciou, krajinou, skupinou krajín) inak než s iným človekom (skupinou ľudí, organizáciou, krajinou, skupinou krajín) na základe jeho odlišnosti.

Priama diskriminácia - forma diskriminácie vyznačujúca sa konaním, ktorým niekto priamo znevýhodňuje ľudí so zdravotným postihnutím.

Nepriama diskriminácia - forma diskriminácie, napr. neutrálne rozhodnutie, ktoré má diskriminačný účinok na OZP. Je to napríklad rozhodnutie, predpis alebo prax, ktoré znevýhodňujú osobu so zdravotným postihnutím v porovnaní s inou osobou.

Obťažovanie - forma diskriminácie prejavujúca sa takým správaním voči OZP, ktoré narúša jeho ľudskú dôstojnosť, fyzickú a duševnú integritu. V jeho dôsledku dochádza k poníženiu, zahanbeniu, pokoreniu alebo urážke.

Pokyn na diskrimináciu - forma diskriminácie prejavujúca sa konaním, ktoré spočíva v zneužití podriadenosti osoby na účel diskriminácie tretej osoby.

Neoprávnený postih - forma diskriminácie, nepriaznivé zaobchádzanie ako odvetva za to, že obeť si uplatnila práva na ochranu pred diskrimináciou.

Obhajovanie záujmov a práv klienta - priama podpora záujmov OZP a presadzovanie ich práv.

Dobrovoľníctvo - je neplatená a nekariérna činnosť, ktorej sa ľudia venujú s cieľom pomôcť iným.

Občianske združenie - organizovaná skupina ľudí, ktorá je sama nositeľom zdravotného postihnutia, alebo pracuje v prospech OZP na dobrovoľnom princípe, vykonáva podporné aktivity s cieľom zlepšovať životné podmienky OZP.

KTO JE UCHÁDZAČ O ZAMESTNANIE SO ZP?

Uchádzač o zamestnanie so zdravotným postihnutím je:

- občan, ktorý má pokles schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť o viac ako 40 % v porovnaní so zdravou osobou

Posudzovanie: (podľa § 71 zákona č. 461/2003 Zákon o sociálnom poistení) dlhodobo nepriaznivého zdravotného stavu a poklesu schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť (posudzovanie invalidity) vykonáva príslušná pobočka sociálnej poisťovne.

Dlhodobo nepriaznivý zdravotný stav: spôsobuje pokles schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť a má podľa poznatkov lekárskej vedy trvať dlhšie ako jeden rok.

Posudzuje: posudkový lekár sociálneho poistenia príslušnej pobočky Sociálnej poisťovne.

Žiadosť o posúdenie podáva občan.

Posudzuje sa na základe:

- lekárskeho správ a údajov zo zdravotnej dokumentácie zdravotníckeho zariadenia a zhodnotenia liečby s určením diagnostického záveru, stabilizácie ochorenia, jeho ďalšieho vývoja, ďalšej liečby
- komplexných funkčných vyšetrení a ich záverov, pričom sa prihliada na zostávajúcu schopnosť vykonávať zárobkovú činnosť, zostávajúcu schopnosť prípravy na povolanie, možnosti poskytnutia pracovnej rehabilitácie alebo rekvalifikácie

Možnosť odvolania sa proti rozhodnutiu príslušnej sociálnej poisťovne:

Ústredie Sociálnej poisťovne v Bratislave v termíne určenom v Rozhodnutí Sociálnej poisťovne.

Preukázanie uchádzača o zamestnanie so zdravotným postihnutím:

- Rozhodnutím Sociálnej poisťovne o invalidite alebo percentuálnej miere poklesu schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť
- Dokladom o poberaní invalidného dôchodku alebo čiastočného invalidného dôchodku, ak bol priznaný pred rokom 2004

Povinnosť zamestnávať občana so zdravotným postihnutím:

Vyplyva zo zákona č. 5/2004 o službách zamestnanosti

Vzťahuje sa na zamestnávateľa:

- ktorý má 20 a viac zamestnancov
- počet občanov so zdravotným postihnutím musí predstavovať 3,2% z celkového počtu jeho zamestnancov
- občan so zdravotným postihnutím s mierou poklesu schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť o viac ako 70% sa započítava za 3 zamestnancov so zdravotným postihnutím

Zamestnávateľ však túto zákonom stanovenú povinnosť môže plniť aj iným spôsobom uvedeným v Zákone o službách zamestnanosti (náhradným plnením, zaplatením povinného odvodu).

Zamestnávateľ môže vytvoriť:

- chránené pracovisko

- chránenú dielňu
- požiadať o príspevok na:
- zriadenie chránenej dielne alebo chráneného pracoviska
- úhradu prevádzkových nákladov chránenej dielne alebo chráneného pracoviska
- príspevok na činnosť pracovného asistenta

Pracovný asistent:

- V zmysle zákona č. 5/2004 o službách zamestnanosti.
- Žiadosť o príspevky podáva zamestnávateľ na príslušný Úrad práce, sociálnych vecí a rodiny.
- Pracovný asistent poskytuje občanovi so zdravotným postihnutím pomoc pri výkone zamestnania a osobných potrieb počas zamestnania

NAČO JE PREUKAZ OBČANA S ŤZP?

O tom, či ide o občana s ťažkým zdravotným postihnutím rozhoduje Úrad práce, sociálnych vecí a rodiny vydaním posudku, v ktorom je uvedené:

- miera funkčnej poruchy,
- či ide o občana s ťažkým zdravotným postihnutím,
- sociálne dôsledky ťažkého zdravotného postihnutia a formy kompenzácií

Občanovi s ťažkým zdravotným postihnutím Úrad práce, sociálnych vecí a rodiny vydáva preukaz občana s ťažkým zdravotným postihnutím alebo preukaz občana s ťažkým zdravotným postihnutím s červeným pásom, pokiaľ je občan s ŤZP odkázaný na pomoc sprievodcu.

Preukaz občana s ŤZP nie je možné vystaviť bez posúdenia miery funkčnej poruchy.

Pre účely zamestnania nie je preukaz potrebný.

Preukaz je určený na uplatnenie zliav v doprave, kultúre, na športových podujatiach, v oblasti miestnych daní. Výška zľavy môže byť rozdielna podľa regiónu, prípadne bydliska občana.

O týchto zľavách je potrebné sa informovať u konkrétnych prepravcov, organizátorov kultúrnych podujatí, na obecných a mestských úradoch a pod.

Sprievodca občana s ťažkým zdravotným postihnutím:

- V železničnej doprave sa prepravuje spravidla bezplatne
- V prímestskej a diaľkovej autobusovej doprave sa prepravuje spravidla za polovičné cestovné, výšku zľavy určuje v diaľkovej preprave prepravca

ČO JE MIERA FUNKČNEJ PORUCHY?

Zákon č. 195/1998 Z. z. o sociálnej pomoci Funkčná porucha je nedostatok telesných, zmyslových alebo duševných schopností občana, ktorý z hľadiska predpokladov vývoja zdravotného postihnutia trvá dlhšie ako jeden rok. Miera funkčnej poruchy sa určuje v percentách. Za občana s ťažkým zdravotným postihnutím sa pre účely zákona o sociálnej pomoci považuje občan, ktorého miera funkčnej poruchy je najmenej 50%.

Posudzovanie miery funkčnej poruchy:

Mieru funkčnej poruchy posudzuje príslušný Úrad práce, sociálnych vecí a rodiny – oddelenie posudkových činností.

Pri posudzovaní občana sa uplatňujú:

- lekárske posudkové kritéria na základe komplexnej zdravotnej dokumentácie
- nelekárske posudkové kritéria (osobnostné predpoklady občana, rodinné prostredie a prostredie, ktoré ovplyvňuje jeho integráciu do spoločnosti)

Žiadosť o posúdenie podáva občan.

Prieukázanie miery funkčnej poruchy:

- posudkom vydaným úradom práce sociálnych vecí a rodiny

Možnosť odvolania: na príslušnom úrade práce, sociálnych vecí a rodiny v termíne uvedenom na rozhodnutí vydanom týmto úradom.

Posudok o miere funkčnej poruchy:

slúži na účely kompenzácie sociálnych dôsledkov ťažkého zdravotného postihnutia.

Kompenzácie sa poskytujú z dôvodu:

- zníženej pohybovej schopnosti alebo orientačnej schopnosti
- narušenej schopnosti dorozumieť sa
- obmedzenej schopnosti alebo strate schopnosti vykonávať nevyhnutné životné úkony alebo nevyhnutné práce v domácnosti
- z dôvodu zvýšených nákladov na diétne stravovanie, zvýšených nákladov súvisiacich: s hygienou alebo opotrebovaním šatstva, bielizne, obuvi a bytového zariadenia, so zabezpečením pre-vádzky osobného motorového vozidla so starostlivosťou o psa so špeciálnym výcvikom

Formy kompenzácie:

- peňažné príspevky
- sociálne služby

Sociálny dôsledok ťažkého zdravotného postihnutia je znevýhodnenie, ktoré má občan s ťažkým zdravotným postihnutím v porovnaní so zdravým občanom rovnakého veku, pohlavia a za rovnakých podmienok.

Kompenzácia ťažkého zdravotného postihnutia je určená na zmierňovanie alebo prekonávanie sociálnych dôsledkov ťažkého zdravotného postihnutia.

Súčasťou posudku je návrh formy kompenzácie.

Do pozornosti: miera funkčnej poruchy, kompenzácia sociálnych dôsledkov ťažkého zdravotného postihnutia nemá súvislosť s posúdením poklesu schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť. Pre účely zamestnania občana so zdravotným postihnutím nemá žiadny význam. Posudok o miere funkčnej poruchy nie je pre zamestnávateľa potrebný.

Všetky uvedené informácie vychádzajú z platnej legislatívy k 31.12.2007

SOCIÁLNE ZABEZPEČENIE / FINANČNÁ POMOC ŠTÁTU

Všeobecné informácie

Právo sociálneho zabezpečenia či sociálne právo je súhrn spoločenských opatrení zameraných na predchádzanie, ovládanie a znižovanie sociálnych rizík, akými sú napr. choroba, materstvo, nezamestnanosť, invalidita, pracovné úrazy a choroby z povolania, staroba, rodinné náklady, či smrť v rodine.

Sociálne zabezpečenie sa realizuje prostredníctvom:

1. Sociálne poistenie v rôznych životných situáciách:

Jeho úlohou je ochrana obyvateľov v rôznych situáciách (ako napr. materstvo, či pracovná neschopnosť), a to najmä pokiaľ ide o následky vo vzťahu k pracovnej sile. Podstata poisťného systému vychádza z predchádzajúcej ekonomickej aktivity občanov a ich príjmov. Ide o systém zásluhovosti, ktorý je súčasťou reformy sociálneho poistenia, čo v praxi znamená, že výška poisťnej dávky bude adekvátne odvvedenej časti (odvodov do poisťných fondov) prostriedkov do systému.

Zahrňuje nasledujúce druhy poistenia:

- zdravotné poistenie
- nemocenské poistenie
- dôchodkové poistenie
- úrazové poistenie
- garančné poistenie
- poistenie v nezamestnanosti

Legislatíva

- Zákon 580/2004 Z.z.o zdravotnom poistení
- Zákon 576/2004 Z.z o zdravotnej starostlivosti
- Zákon 43/2004 o starobnom dôchodkovom poistení
- Zákon 650/2004 Z.z.o doplnkovom dôchodkovom sporení

2. Sociálna pomoc

Sociálna pomoc je systém náhradných zdrojov najčastejšie v situáciách hmotnej núdze najzraniteľnejších skupín obyvateľov. Občan, ktorý je bez príjmu má nárok na pomoc zo strany štátu formu dávok v hmotnej núdzi. Tie ale nemôžu byť trvalou, ale len dočasnou náhradou pracovného príjmu.

Legislatíva:

- Zákon 599/03 Z.z. o pomoci v hmotnej núdzi
- Zákon 195/98 Z.z. o sociálnej pomoci

3. Štátna sociálna podpora

Ide o rodinné dávky financované zo štátneho rozpočtu, prostredníctvom ktorých sa štát priamo podieľa na riešení niektorých životných situácií (napr. narodenie, výživa a výchova dieťaťa, smrť rodinného príslušníka a podobne.) Nárok na rodinné dávky nie je podmienený platením príspevkov, či príjmovými pomermi oprávnených osôb.

Legislatíva

- Zákon 600/03 Z.z. o prídavku na dieťa
- Zákon 280/02 Z.z. o rodičovskom príspevku
- Zákon 235/98 Z.z.o príspevku pri narodení dieťaťa
- Zákon 627/2005 Z.z.o príspevkoch na podporu náhradnej starostlivosti o dieťa
- Zákon 238/98 o príspevku na pohreb

Súvisiace zákony

- Zákon 601/03 Z.z. o životnom minime
- Zákon 90/96 Z.z o minimálnej mzde

DÁVKA V NEZAMESTNANOSTI

Nárok na dávku v nezamestnanosti vzniká, ak poistenec poistenia v nezamestnanosti v posledných štyroch rokoch pred zaradením do evidencie nezamestnaných, bol poistený v nezamestnanosti najmenej tri roky.

Podmienky nároku na dávku v nezamestnanosti

Poistenec má **nárok** na dávku v nezamestnanosti, **ak** v posledných štyroch rokoch **pred zaradením** do evidencie nezamestnaných občanov hľadajúcich zamestnanie (ďalej len „evidencia nezamestnaných občanov“) **bol poistený v nezamestnanosti najmenej tri roky**, ak zákon o sociálnom poistení neustanovuje inak (ďalej len ako „poistenec 1“).

Poistenec, ktorý **po skončení výkonu činnosti zamestnanca v pracovnom pomere na určitú dobu bol zaradený do evidencie** nezamestnaných občanov, má nárok na dávku v nezamestnanosti, ak v posledných štyroch rokoch pred

zaradením do evidencie nezamestnaných občanov

- bol poistený v nezamestnanosti z výkonu činnosti zamestnanca v pracovnom pomere na určitú dobu alebo bol dobrovoľne poistený v nezamestnanosti najmenej dva roky a
- nebol povinne poistený v nezamestnanosti z iného výkonu činnosti zamestnanca (ďalej len ako „poistenec 2“).

Do obdobia poistenia v nezamestnanosti na nárok na dávku v nezamestnanosti **sa nezapočítava** obdobie poistenia v nezamestnanosti, ktoré bolo získané ku dňu vzniku predchádzajúceho nároku na dávku v nezamestnanosti.

Obdobie dobrovoľného poistenia v nezamestnanosti sa započítava na vznik nároku na dávku v nezamestnanosti **len vtedy**, ak za toto obdobie poistenec zaplatil poistné na poistenie v nezamestnanosti najneskôr v posledný deň splatnosti poistného na poistenie v nezamestnanosti.

Rokom poistenia v nezamestnanosti sa rozumie 365 dní poistenia v nezamestnanosti.

Poistencovi, ktorý **splnil podmienky nároku** na dávku v nezamestnanosti, nárok na dávku v nezamestnanosti **vzniká** odo dňa zaradenia do evidencie nezamestnaných občanov a **zaniká** uplynutím podporného obdobia v nezamestnanosti. Podporné obdobie v nezamestnanosti pre poistenca 1 je šesť mesiacov a pre poistenca 2 sú štyri mesiace. Do podporného obdobia v nezamestnanosti sa nezapočítava obdobie, počas ktorého poistenec nemá nárok na výplatu dávky v nezamestnanosti z dole uvedeného dôvodu.

Nárok na dávku v nezamestnanosti zaniká vždy

- dňom vyradenia poistenca z evidencie uchádzačov o zamestnanie a
- dňom priznania starobného dôchodku, predčasného starobného dôchodku alebo invalidného dôchodku z dôvodu poklesu schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť o viac ako 70 %.

Poistencovi, ktorý bol **vyradený z evidencie** nezamestnaných občanov počas poberania dávky v nezamestnanosti **z dôvodu začatia výkonu činnosti zamestnanca** a v období kratšom ako **tri roky od začatia výkonu činnosti zamestnanca bol opätovne zaradený** do evidencie nezamestnaných občanov, **vznikne nárok** na výplatu dávky v nezamestnanosti odo dňa opätovného zaradenia do tejto evidencie, a to v sume, v akej mu bola vyplácaná predchádzajúca dávka v nezamestnanosti. Nárok na dávku v nezamestnanosti **zaniká** uplynutím zostávajúcej časti podporného obdobia v nezamestnanosti.

Poistenec, ktorý bol **vyradený z evidencie** uchádzačov o zamestnanie počas poberania dávky v nezamestnanosti **z dôvodu začatia výkonu činnosti zamestnanca**, a obdobie poberania dávky v nezamestnanosti **trvalo najmenej tri mesiace**, má **nárok na jednorazové vyplatenie 50% dávky** v nezamestnanosti **za zostávajúcu časť podporného obdobia**, **ak** o jej vyplatenie **písomne požiada**. Jednorazovým vyplatením dávky v nezamestnanosti poistencovi zaniká nárok na výplatu dávky v nezamestnanosti podľa predchádzajúceho odseku.

Poistenec **nemá nárok na výplatu** dávky v nezamestnanosti v období, v ktorom má nárok na:

- nemocenské,
- ošetrovné,
- materské,
- rodičovský príspevok.

Výška dávky v nezamestnanosti

Výška dávky v nezamestnanosti je **50%** denného vymeriavacieho základu.

Denný vymeriavací základ na určenie sumy dávky v nezamestnanosti je podiel súčtu vymeriavacích základov, z ktorých poistenec zaplatil poistné na poistenie v nezamestnanosti alebo výsluhový príspevok, dosiahnutých v rozhodujúcom období a počtu dní rozhodujúceho obdobia.

Rozhodujúce obdobie na zistenie denného vymeriavacieho základu poistenca 1 je obdobie troch rokov predchádzajúcich dňu, v ktorom vznikol nárok na dávku v nezamestnanosti, a poistenca 2 je obdobie dvoch rokov predchádzajúcich dňu, v ktorom vznikol nárok na dávku v nezamestnanosti. Z rozhodujúceho obdobia na zistenie denného vymeriavacieho základu sa vylučujú obdobia, za ktoré poistenec nie je povinný platiť poistné na poistenie v nezamestnanosti. Ide o nasledujúce prípady:

- v období, počas ktorého sa im poskytuje materské,
- od prvého dňa potreby ošetrovania fyzickej osoby alebo starostlivosti o dieťa najdlhšie do desiateho dňa, ak potreba ošetrovania alebo starostlivosti trvá v tomto období,
- v období, počas ktorého je uznaný za dočasne práceneschopného alebo má nariadené karanténne opatrenie, ak sa zamestnancovi počas týchto období neposkytuje plat alebo služobný príjem a v období, počas ktorého sa vypláca rehabilitačné alebo rekvalifikačné,
- dobrovoľne poistená osoba v nezamestnanosti nie je povinná platiť poistné na nemocenské poistenie, poistné na dôchodkové poistenie a poistné na poistenie v nezamestnanosti ani v období, počas ktorého sa jej poskytuje nemocenské.

Ak v rozhodujúcom období nie sú tri roky, za ktoré možno zistiť denný vymeriavací základ na určenie sumy dávky v nezamestnanosti poistenca 1, alebo nie sú dva roky, za ktoré možno zistiť denný vymeriavací základ na určenie sumy dávky v nezamestnanosti poistenca 2, denný vymeriavací základ sa zistí z tohto kratšieho obdobia.

Pomoc v hmotnej núdzi

Hmotná núdza je stav, keď príjem nedosahuje životné minimum a nie je možné ho zvýšiť vlastným pričinením. Zákon v takomto prípade umožňuje získať dávku, príspevok na zdravotnú starostlivosť, aktivačný príspevok, príspevok na bývanie, ochranný príspevok.

Hmotná núdza

Hmotná núdza je **stav**, keď príjem občana a fyzických osôb, ktoré sa s občanom spoločne posudzujú, nedosahuje životné minimum a občan a fyzické osoby, ktoré sa s ním spoločne posudzujú, si príjem **nemôžu** zabezpečiť alebo zvýšiť vlastným pričinením.

Praktická rada: *Na účely zabezpečenia základných životných podmienok a pomoci v hmotnej núdzi rovnaké postavenie ako občan má aj cudzinec, osoba bez štátnej príslušnosti, azylant, cudzinec, ktorému sa poskytla doplnková ochrana, odídenec s pobytom na území Slovenskej republiky na základe povolenia príslušného orgánu a zahraničný Slovák s pobytom na území Slovenskej republiky, ak sa im pomoc neposkytuje podľa osobitných predpisov alebo podľa medzinárodných zmlúv, ktorými je Slovenská republika viazaná.*

Posudzovanie hmotnej núdze

Fyzické osoby, ktoré sa **spoločne posudzujú** na účely posudzovania hmotnej núdze, zabezpečenia základných životných podmienok a pomoci v hmotnej núdzi sú:

- manžel a manželka,
- rodičia a nezaopatrené deti žijúce s nimi v domácnosti,
- rodičia a ich deti do 25 rokov veku, ktoré nemajú príjem alebo majú príjem najviac vo výške minimálnej mzdy, žijúce s rodičmi v domácnosti, okrem detí, ktorým v čase evidencie uchádzačov o zamestnanie vznikol nárok na dávku v nezamestnanosti a detí, ktorým sa vypláca invalidný dôchodok podľa zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení (ďalej len „*deti do 25 rokov*“).

Fyzické osoby sa na účely posudzovania hmotnej núdze, zabezpečenia základných životných podmienok a pomoci v hmotnej núdzi **neposudzujú spoločne, ak nežijú v domácnosti z dôvodu**, že je fyzickej osobe alebo fyzickým osobám **poskytovaná odborná pomoc** v krízovej životnej situácii a bývanie **v krízovom stredisku** podľa zákona č. 305/2005 Z. z. o sociálnoprávnej ochrane detí a o sociálnej kuratele.

Pri posudzovaní hmotnej núdze, zabezpečení základných životných podmienok a pomoci v hmotnej núdzi **sa** na účely zisťovania príjmu **započítavajú**:

- u posudzovaného občana jeho príjem a príjem jeho manžela (manželky),
- u posudzovaného občana jeho príjem, príjem jeho manžela (manželky), príjem nezaopatrených detí žijúcich s nimi v domácnosti a príjem detí do 25 rokov,
- u posudzovaných rodičov s nezaopatrenými deťmi príjem týchto rodičov, príjem nezaopatrených detí žijúcich s nimi v domácnosti a príjem detí do 25 rokov,
- u posudzovaných rodičov, ktorí sú sami nezaopatrenými deťmi, ich príjem a príjem, ktorý na ne poberá iný občan, a príjem nezaopatrených detí žijúcich s nimi v domácnosti,
- u posudzovaného nezaopatreného dieťaťa, ak žije v domácnosti s iným občanom, jeho príjem a príjem, ktorý na neho poberá tento občan.

Za príjem sa na účely tohto zákona nepovažuje:

- 25% z príjmu zo závislej činnosti osôb,
- 25% zo starobného dôchodku; dôchodcovi, ktorý získal obdobie dôchodkového poistenia viac ako 25 rokov, sa táto suma zvyšuje o 1% priznaného starobného dôchodku za každý ďalší rok dôchodkového poistenia získaného po 25. roku dôchodkového poistenia,
- 25% z materského,
- 25% z invalidného dôchodku,
- 25% zo sociálneho dôchodku,
- 25% zo sirotského dôchodku,
- 25% vdovského alebo vdoveckého dôchodku, ak vdova alebo vdovec dovŕšil dôchodkový vek,
- prídavok na dieťa a príplatok k prídavku na dieťa alebo dávka toho istého druhu vyplatená v členskom štáte Európskej únie, v štáte, ktorý je zmluvnou stranou Dohody o Európskom hospodárskom priestore, alebo vo Švajčiarskej konferencii najviac vo výške ustanovenej zákonom o prídavku na dieťa,
- nevyhnutná okamžitá pomoc poskytnutá obcou,
- príjem z príležitostných činností, náhodné a jednorazové príjmy do výšky dvojnásobku životného minima získané v bežnom roku,
- príjem žiaka strednej školy a príjem študenta vysokej školy, ktorý študuje dennou formou štúdia, ak tento príjem neprevyšuje 1,2-násobku sumy životného minima pre plnoletú fyzickú osobu,
- štipendium,
- náhrada časti cestovných výdavkov a náhrada cestovných výdavkov uchádzača o zamestnanie,
- príspevok na náhradu cestovných výdavkov na konanie aktivít vymedzených v individuálnom akčnom pláne,
- úhrada výdavkov na stravovanie, ubytovanie a výdavky na cestovné uchádzačovi o zamestnanie, ktorému sa zabezpečuje vzdelávanie a príprava pre trh práce,
- príspevok na služby pre rodinu s deťmi uchádzačovi o zamestnanie, ktorý sa stará o dieťa pred začatím povinnej školskej dochádzky,
- príspevok na vykonávanie absolventskej praxe,
- dávka počas vzdelávania a prípravy pre trh práce a počas prípravy na pracovné uplatnenie občana so zdravotným postihnutím,
- príspevok na zapracovanie znevýhodneného uchádzača o zamestnanie,
- 50% príspevku na aktivačnú činnosť formou dobrovoľníckej služby,
- podpora alebo príspevok poskytnuté z prostriedkov nadácií a občianskych združení, neziskových organizácií a neinvestičných fondov vrátane nepeňažného plnenia účelovo určené pre jednotlivca na posilnenie účinkov pomoci v hmotnej núdzi najviac však do výšky 12-násobku životného minima získaných v bežnom roku,
- daňový bonus.

Príjem na účely posudzovania hmotnej núdze, zabezpečenia základných životných podmienok a pomoci v hmotnej núdzi sa **zistuje za kalendárny mesiac**, v ktorom bola podaná žiadosť o posúdenie hmotnej núdze, zabezpečenie základných životných podmienok a pomoc v hmotnej núdzi. Pritom sa prihliada na priemerný mesačný príjem za posledných 12 kalendárnych mesiacov pred podaním žiadosti.

Možnosť zabezpečiť si alebo zvýšiť si príjem vlastnou prácou na účely zabezpečenia základných životných podmienok a pomoci v hmotnej núdzi sa **neskúma**, ak ide o občana, ktorý:

- dosiahol vek potrebný na nárok na starobný dôchodok,
- je invalidný z dôvodu poklesu schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť o viac ako 70 %,
- je osamelý rodič, ktorý sa osobne, celodenne a riadne stará o dieťa do 31 týždňov veku dieťaťa,
- sa osobne, celodenne a riadne stará o dieťa, ktoré je podľa posudku príslušného orgánu dieťa s ťažkým zdravotným postihnutím,
- sa osobne, celodenne a riadne stará o občana, ktorý je podľa posudku príslušného orgánu občan s ťažkým zdravotným postihnutím,
- má nepriaznivý zdravotný stav, za ktorý sa na účely tohto zákona považuje choroba, porucha zdravia uznaná príslušným ošetrovujúcim lekárom trvajúca nepretržite viac ako 30 dní,
- sa zúčastňuje na resocializačných programoch, v rámci ktorých si nemôže zabezpečiť príjem vlastnou prácou.

Občan v hmotnej núdzi a fyzické osoby, ktoré sa s občanom v hmotnej núdzi spoločne posudzujú, sa **nepovažujú** za občanov v hmotnej núdzi, ani keď ich príjem nedosahuje životné minimum, ak si svojím majetkom môžu zabezpečiť základné životné podmienky a pomôcť v hmotnej núdzi.

Od občana a fyzických osôb, ktoré sa spoločne posudzujú, **nemožno požadovať predaj alebo prenájom**:

- nehnuteľnosti, ktorú užívajú na primerané trvalé bývanie,
- poľnohospodárskej pôdy a lesnej pôdy, ktorú užívajú pre svoju potrebu,
- hnuťelnej veci, ktorá tvorí nevyhnutné vybavenie domácnosti, alebo na ktorú sa poskytla jednorazová dávka v hmotnej núdzi alebo peňažný príspevok na kompenzáciu sociálnych dôsledkov ťažkého zdravotného postihnutia,
- osobného motorového vozidla, ktorého sú držiteľom alebo vlastníkom a 1. využívajú ho na individuálnu prepravu z dôvodu ťažkého zdravotného postihnutia alebo 2. jeho hodnota podľa znaleckého posudku nie je vyššia ako 35-násobok sumy životného minima,
- hnuťelnej veci, ak by bol v rozpore s dobrými mravmi.

Uplatnenie zákonných nárokov

Ak si občan v hmotnej núdzi a fyzické osoby, ktoré sa s občanom v hmotnej núdzi spoločne posudzujú, **neuplatnia** svoje zákonné nároky, ktorými si

môžu zabezpečiť základné životné podmienky a pomôcť si v hmotnej núdzi, **nepovažujú sa za občanov v hmotnej núdzi.**

Zákonnými nárokmi, ktorých uplatnením je možné zabezpečiť si základné životné podmienky a pomôcť si v hmotnej núdzi, sú výživné, náhradné výživné, náhrada príjmu pri dočasnej pracovnej neschopnosti zamestnanca, dávky nemocenského poistenia, dôchodkového poistenia, úrazového poistenia, garančného poistenia a poistenia v nezamestnanosti, nároky z pracovnoprávných vzťahov, dávky výsluhového zabezpečenia a opakované štátne sociálne dávky podľa osobitných predpisov okrem prídavku na dieťa.

Praktická rada: Pre osoby, ktoré si uplatnili nárok na zabezpečenie základných životných podmienok, možno organizovať spoločné stravovanie ako sociálnu službu v rozsahu jedného teplého jedla denne.

Dávka a príspevky

Žiadosť o posúdenie hmotnej núdze, zabezpečenie základných životných podmienok a pomoc v hmotnej núdzi sa podáva, podľa § 25 zákona, na úrade práce, sociálnych vecí a rodiny alebo v obci podľa miesta trvalého pobytu občana.

Zákon rozlišuje:

- dávku,
- príspevok na zdravotnú starostlivosť,
- aktivačný príspevok,
- príspevok na bývanie,
- ochranný príspevok.

Dávka

Dávka patrí občanovi, ktorý je v hmotnej núdzi a fyzickým osobám, ktoré sa s ním spoločne posudzujú, na zabezpečenie základných životných podmienok. Dávka je (od 1. 9. 2008):

- u jednotlivca **1 760 Sk** mesačne (do 31. 8. 2008 – 1 680 Sk),
- u jednotlivca s dieťaťom alebo najviac so štyrmi deťmi **3 300 Sk** mesačne (do 31. 8. 2008 – 2 800 Sk),
- u dvojice bez detí **3 060 Sk** mesačne (do 31. 8. 2008 – 2 910 Sk),
- u dvojice s dieťaťom alebo najviac so štyrmi deťmi **4 520 Sk** mesačne (do 31. 8. 2008 – 4 000 Sk),
- u jednotlivca s viac ako štyrmi deťmi **4 800 Sk** mesačne (do 31. 8. 2008 – 4 100 Sk),
- u dvojice s viac ako štyrmi deťmi **6 060 Sk** mesačne (do 31. 8. 2008 – 5 360 Sk).

Uvedená dávka sa **zvyšuje o 390 Sk** mesačne, ak je občan alebo fyzická osoba, ktorá sa s ním spoločne posudzuje, tehotná žena. Táto zvýšená dávka patrí tehotnej žene od začiatku štvrtého mesiaca tehotenstva, ak preukáže svoje tehotenstvo tehotenským preukazom a počas tehotenstva pravidelne navštevuje tehotenskú poradňu.

Dávkou na účely tohto zákona je za podmienok určených týmto zákonom aj 390 Sk mesačne u občana alebo fyzickej osoby, ktorá sa s občanom spoločne posudzuje na účely posudzovania hmotnej núdze, **ak je rodičom dieťaťa do jedného roku veku.**

Výška dávky a príspevkov sa zvýši o dávku podľa predchádzajúceho odseku, ak je občan alebo fyzická osoba, ktorá sa s občanom v hmotnej núdzi spoločne posudzuje, rodičom dieťaťa do jedného roku veku a tento rodič preukáže potvrdením príslušného pediatra, že sa s týmto dieťaťom **zúčastňuje na preventívnych prehliadkach u pediatra** podľa osobitného predpisu.

Ak občan alebo fyzická osoba, ktorá sa s občanom spoločne posudzuje na účely posudzovania hmotnej núdze, je rodičom dieťaťa do jedného roku veku a tento rodič preukáže potvrdením pediatra, že sa s týmto dieťaťom zúčastňuje na preventívnych prehliadkach u pediatra a mal bezprostredne pred narodením tohto dieťaťa zabezpečené základné životné podmienky a poskytovanú pomoc v hmotnej núdzi, patrí mu dávka vo výške 390 Sk.

Dávka určená podľa predchádzajúcich odsekov patrí **len jednému z rodičov bez ohľadu na počet detí do jedného roku veku.**

Príspevok na zdravotnú starostlivosť

Príspevok na zdravotnú starostlivosť patrí občanovi v hmotnej núdzi a každej fyzickej osobe, ktorá sa s ním spoločne posudzuje, na výdavky spojené s úhradou za služby súvisiace s poskytovaním zdravotnej starostlivosti, ak splnili podmienky nároku na dávku. Príspevok je, od 1. 9. 2006, **60 Sk mesačne.**

Aktivačný príspevok

Aktivačný príspevok patrí občanovi v hmotnej núdzi a každej fyzickej osobe, ktorá sa s ním spoločne posudzuje, na podporu získania, udržania alebo zvýšenia vedomostí, odborných zručností alebo pracovných návykov na účely pracovného uplatnenia počas pomoci v hmotnej núdzi, ak splnili podmienky nároku na dávku. Aktivačný príspevok je **1 900 Sk mesačne.**

Občan v hmotnej núdzi, ktorý je zamestnaný, má nárok na aktivačný príspevok, ak:

- si zvyšuje kvalifikáciu formou štúdia popri zamestnaní, kombinovaného štúdia a štúdia jednotlivých vyučovacích predmetov alebo formou externého štúdia; toto neplatí, ak občan získal vysokoškolské vzdelanie druhého stupňa (*),
- sa zúčastňuje na vzdelávaní a príprave pre trh práce uskutočňovaných v rámci projektov schválených Ministerstvom práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky, Ústredím práce, sociálnych vecí a rodiny alebo úradom práce, sociálnych vecí a rodiny, alebo
- sa zúčastňuje na vykonávaní menších obecných služieb uskutočňovaných na základe dohody s úradom alebo obcou.

Občan v hmotnej núdzi, ktorý je v evidencii uchádzačov o zamestnanie, má nárok na aktivačný príspevok, ak:

- si zvyšuje kvalifikáciu formou štúdia popri zamestnaní, kombinovaného štúdia a štúdia jednotlivých vyučovacích predmetov alebo formou externého štúdia; toto neplatí, ak občan získal vysokoškolské vzdelanie druhého stupňa (*),
- sa zúčastňuje na vzdelávaní a príprave pre trh práce uskutočňovaných v rámci projektov schválených ministerstvom, ústredím alebo úradom podľa osobitného predpisu, alebo

- sa zúčastňuje na vykonávaní menších obecných služieb uskutočňovaných na základe dohody s úradom alebo obcou.

Občan v hmotnej núdzi, ktorému sa vypláca rodičovský príspevok má nárok na aktivačný príspevok, ak študuje na strednej škole alebo na vysokej škole; to neplatí, ak občan získal vysokoškolské vzdelanie druhého stupňa (*).

Aktivačný príspevok patrí občanovi v hmotnej núdzi počas výkonu uvedených aktivít.

Aktivačný príspevok patrí **občanovi v hmotnej núdzi**:

- počas zvyšovania kvalifikácie štúdiom podľa hore uvedených prípadov označených **symbolom (*)**,
- počas jedného vzdelávania a prípravy pre trh práce evidovaného uchádzača o zamestnanie v roku, po celý čas jeho trvania,
- počas vykonávania menších obecných služieb uskutočňovaných na základe dohody s úradom alebo obcou.

Nárok na aktivačný príspevok **zaniká**, ak:

- občan v hmotnej núdzi je vyradený z evidencie uchádzačov o zamestnanie pre nespopoluprácu,
- úrad alebo obec zistí, že občan v hmotnej núdzi nevykonáva aktivity, ktoré sú podmienkou na vznik nároku na aktivačný príspevok.

Aktivačný príspevok vo výške **1 900 Sk** mesačne patrí najviac 6 mesiacov dlhodobo nezamestnanej osobe, ktorá sa zamestná a pred nástupom do zamestnania mala zabezpečené základné životné podmienky a poskytnutú pomoc v hmotnej núdzi a jej príjem zo závislej činnosti je najmenej na úrovni minimálnej mzdy, najviac však na úrovni trojnásobku minimálnej mzdy.

Aktivačný príspevok vo výške 1 900 Sk mesačne patrí najviac 6 mesiacov dlhodobo nezamestnanej osobe, ktorá začne vykonávať samostatnú zárobkovú činnosť a pred začatím tejto činnosti mala zabezpečené základné životné podmienky a poskytnutú pomoc v hmotnej núdzi.

Aktivačný príspevok nepatrí občanovi v hmotnej núdzi alebo fyzickým osobám, ktoré sa s občanom v hmotnej núdzi spoločne posudzujú, ak im patria vymedzené príspevky podľa zákona č. 5/2004 Z. z. o službách zamestnanosti.

Príspevok na bývanie

Príspevok na bývanie patrí občanovi v hmotnej núdzi a fyzickým osobám, ktoré sa s občanom v hmotnej núdzi spoločne posudzujú, na úhradu nákladov spojených s bývaním na pomoc v hmotnej núdzi, ak splnili podmienky nároku na dávku. Príspevok na bývanie je (od 1. 9. 2006):

- **1 570 Sk** mesačne, ak ide o jedného občana v hmotnej núdzi (do 31. 8. 2008 – 1 490 Sk),
- **2 510 Sk** mesačne, ak ide o občana v hmotnej núdzi a fyzické osoby, ktoré sa s ním spoločne posudzujú (do 31. 8. 2008 – 2 350 Sk).

Za bývanie sa na účely príspevku na bývanie **považuje aj** bývanie spojené s poskytovaním starostlivosti v zariadení sociálnych služieb **celoročne**.

Podmienky pre vznik nároku

Občan v hmotnej núdzi a fyzické osoby, ktoré sa s ním spoločne posudzujú, majú nárok na príspevok na bývanie, ak občan v hmotnej núdzi alebo niektorá z fyzických osôb, ktorá sa s ním spoločne posudzuje:

- je vlastníkom bytu, vlastníkom rodinného domu, nájomcom bytu alebo nájomcom rodinného domu alebo nájomcom obytnej miestnosti v zariadení určenom na trvalé bývanie a
- uhrádza náklady spojené s bývaním a predloží doklad o zaplatení týchto nákladov za predchádzajúcich 6 po sebe nasledujúcich kalendárnych mesiacov alebo preukáže uznanie dlhu a dohodu o splátkach v prípade, že má nedoplatky spojené s úhradou nákladov spojených s bývaním.

Praktická rada: To znamená, že občan, ktorý chce získať príspevok na bývanie, musí úradu preukázať, že vlastní alebo má v prenájme dom, byt, stačí aj obytná miestnosť a vie predložiť potvrdenia o tom, že uhrádza náklady spojené s bývaním alebo aspoň dohodu o ich splátkach. Preto prílohou k žiadosti o poskytnutie príspevku na bývanie je potvrdenie o úhrade za služby poskytované s užívaním bytu, o zaplatení nájomného, v prípade, že byt máte prenajatý, potvrdenie o zaplatení dane z nehnuteľnosti a potvrdenie o tom, že platíte preddavky do fondu prevádzky, údržby a opráv.

Podmienky nároku na príspevok na bývanie sa **prehodnocujú raz za 6** po sebe nasledujúcich kalendárnych **mesiacov**. Nárok na príspevok na bývanie **zaniká**, ak úrad alebo obec zistí, že občan v hmotnej núdzi **nespláca uznaný dlh**.

Všetky hore uvedené podmienky sa nepoužijú, ak občan v hmotnej núdzi alebo niektorá z fyzických osôb, ktoré sa s občanom v hmotnej núdzi spoločne posudzujú:

- **je poberateľom starobného dôchodku**; to platí aj vtedy, ak ide o poberateľa inej dôchodkovej dávky alebo sociálneho dôchodku, ktorý dovŕšil 62 rokov veku alebo, ak sa niekto z týchto osôb
- poskytuje starostlivosť v zariadení sociálnych služieb celoročne s poskytovaním bývania.

Praktická rada: Predchádzajúci odsek v praxi znamená to, že uvedené osoby nemusia spĺňať podmienky tu uvedené a majú nárok na príspevok na bývanie – teda aj v prípade, keď nespĺňajú podmienku nájmu alebo vlastníctva bytu alebo rodinného domu a aj keď neuhrádzajú náklady spojené s bývaním (a ak sú zároveň občanmi v hmotnej núdzi).

Ochranný príspevok

Ochranný príspevok patrí občanovi v hmotnej núdzi a každej osobe, ktorá sa s ním spoločne posudzuje, ak si nemôžu zabezpečiť základné životné podmienky a pomôcť si v hmotnej núdzi a splnili podmienky na vznik nároku na dávku. Ochranný príspevok je **1 900 Sk** mesačne.

Ochranný príspevok nepatrí občanovi v hmotnej núdzi alebo fyzickým osobám, ktoré sa s ním spoločne posudzujú, ak im patrí aktívny príspevok.

Jednorazová dávka v hmotnej núdzi

Jednorazovú dávku v hmotnej núdzi možno poskytnúť občanovi v hmotnej núdzi a fyzickým osobám, ktoré sa s ním spoločne posudzujú, ktorým sa vypláca dávka a príspevky najmä na úhradu mimoriadnych výdavkov na nevyhnutné ošatenie, základné vybavenie domácnosti, zakúpenie školských potrieb pre nezaošpatené dieťa a na mimoriadne liečebné náklady. Túto dávku možno poskytnúť do výšky preukázaných skutočných nákladov, najviac však do výšky trojnásobku životného minima.

Určenie výšky dávky a príspevkov

Výška dávky a príspevkov sa určí ako rozdiel medzi hore uvedenými sumami a príjmom. Ak výška dávky a príspevkov je nižšia ako 50 Sk, dávka a príspevky sa nevyplácajú. Hore uvedené sumy môže upraviť k 1. septembru kalendárneho roka vláda Slovenskej republiky nariadením.

Formy a spôsob poskytovania dávky a príspevkov a ich financovanie

Dávka a príspevky sa poskytujú v peňažnej forme, vecnej forme alebo v kombinovanej forme. Aktivačný príspevok sa poskytuje len v peňažnej forme.

Dávka vo vecnej forme je jedno teplé jedlo denne, nevyhnutné ošatenie a prístrešie.

Dávku a príspevky poskytuje úrad, ak tento zákon neustanovuje inak.

Osobitný postup od 1. 1. 2009

Úrad **poskytne** dávku a príspevky **najviac** počas dvoch rokov odo dňa vzniku nároku na dávku a na príspevky. **Po uplynutí dvoch rokov od vzniku nároku** na dávku a na príspevky **zaniká** nárok na aktivačný príspevok a na príspevok na bývanie, okrem aktivačného príspevku dlhodobo nezamestanej osobe, ktorá sa zamestná alebo začne vykonávať samostatne zárobkovú činnosť.

Aktivačný príspevok a príspevok na bývanie (okrem aktivačného príspevku dlhodobo nezamestanej osobe, ktorá sa zamestná alebo začne vykonávať samostatne zárobkovú činnosť), **prizná obec** pri výkone svojej samosprávnej pôsobnosti a podmienky ich priznania a výšku ustanoví všeobecne záväzným nariadením.

Po uplynutí dvoch rokov od vzniku nároku na dávku a na príspevky prejde nárok na zabezpečenie základných životných podmienok, nárok na príspevok na zdravotnú starostlivosť, nárok na aktivačný príspevok dlhodobo nezamestanej osobe, ktorá sa zamestná alebo začne vykonávať samostatne zárobkovú činnosť a nárok na ochranný príspevok **do pôsobnosti obce** tak, že

- základné životné podmienky zabezpečuje obec pri prenesenom výkone štátnej správy, ak podmienky na ich zabezpečenie naďalej trvajú,
- príspevok na zdravotnú starostlivosť, akvitačný príspevok dlhodobo nezamestanej osobe, ktorá sa zamestná alebo začne vykonávať samostatne zárobkovú činnosť a ochranný príspevok vypláca obec pri prenesenom výkone štátnej správy, ak podmienky na ich poskytovanie naďalej trvajú.

Osobitný príjemca

Osobitný príjemca je **obec** alebo, ak je to odôvodnené, **iná právnická osoba alebo fyzická osoba**. Osobitného príjemcu určuje rozhodnutím úrad, ak tento zákon neustanovuje inak. Ak osobitný príjemca zabezpečuje dávku a príspevky vo vecnej forme, je povinný ich poskytovať za cenu obvyklú a na mieste dostupnom občanovi v hmotnej núdzi.

Úrad určí osobitného príjemcu, **ak** sa doterajšou výplatom dávky a príspevkov nedosiahol alebo zrejme nedosiahne účel, na ktorý sú dávka a príspevky určené. Úrad určí osobitného príjemcu po jeho predchádzajúcom súhlase. Úrad uvoľní osobitného príjemcu, ak pominuli dôvody na jeho určenie.

Obec je osobitným príjemcom dávky a príspevkov na základe rozhodnutia úradu aj vtedy, ak súhlasí, že bude vykonávať funkciu osobitného príjemcu voči všetkým občanom vo svojom územnom obvode, ktorým úrad priznal dávku a príspevky právoplatným rozhodnutím. Podmienka podľa predchádzajúceho odseku prvej vety sa nepoužije. Na takéto výkon osobitného príjemcu úrad s obcou uzatvorí písomnú dohodu.

Osobitný príjemca zabezpečuje dávku a príspevky **v peňažnej forme alebo vo vecnej forme** a je povinný ich použiť **len na prospech občana** v hmotnej núdzi a fyzických osôb, ktoré sa s občanom v hmotnej núdzi spoločne posudzujú.

Úrad dohliada, ako ním určený osobitný príjemca plní svoje povinnosti. Ak si osobitný príjemca neplní svoje povinnosti, úrad ho uvoľní z funkcie osobitného príjemcu a určí iného osobitného príjemcu.

Prechodné ustanovenia k 1. 1. 2009

Ak úrad poskytoval dávku a príspevky najmenej dva roky pred 1. januárom 2009 a nárok na dávku a príspevky trvá k 31. decembru 2008, nárok na aktivačný príspevok (okrem aktivačného príspevku pre dlhodobo nezamestnanú osobu – viď text hore) a nárok na príspevok na bývanie zaniká dňom 31. decembra 2008; nárok na zabezpečenie základných životných podmienok, nárok na príspevok na zdravotnú starostlivosť, nárok na aktivačný príspevok pre dlhodobo nezamestnanú osobu (viď text hore), nárok na ochranný príspevok a priznanie aktivačného príspevku a príspevku na bývanie prechádza **od 1. januára 2009 do pôsobnosti obce**.

KOMPENZÁCIA PRE ŤAŽKO ZDRAVOTNE POSTIHNUTÝCH

Kompensáciou sa rozumie riešenie sociálnej núdze občana s ťažkým zdravotným postihnutím kompenzáciou sociálnych dôsledkov ťažkého zdravotného postihnutia.

Kompenzácia **je určená** na prekonanie alebo na zmiernenie sociálnych dôsledkov ťažkého zdravotného postihnutia za podmienok ustanovených týmto zákonom. Za sociálny dôsledok ťažkého zdravotného postihnutia sa považuje znevýhodnenie, ktoré má občan s ťažkým zdravotným postihnutím v porovnaní so zdravým občanom rovnakého veku, pohlavia a za rovnakých podmienok.

Formy kompenzácie sú:

- sociálne služby,
- peňažné príspevky,
- peňažný príspevok za opatrovanie.

Na účely kompenzácie sa posudzuje miera funkčnej poruchy občana podľa druhu zdravotného postihnutia uvedeného v prílohe č. 4 zákona. Funkčná porucha je nedostatok telesných schopností, zmyslových schopností alebo duševných schopností občana, ktorý z hľadiska predpokladov vývoja zdravotného postihnutia trvá dlhšie ako jeden rok. **Miera funkčnej poruchy** sa určuje v percentách. Ak má občan viac funkčných porúch, miera funkčnej poruchy sa určí podľa miery funkčnej poruchy zodpovedajúcej druhu zdravotného postihnutia s najvyšším percentuálnym ohodnotením. Miera funkčnej poruchy, ktorá nie je uvedená v prílohe, sa určí podľa miery funkčnej poruchy zodpovedajúcej takému zdravotnému postihnutiu, ktoré je najviac porovnateľné v obsahu a v rozsahu znevýhodnenia so zdravotným postihnutím občana. **Za občana s ťažkým zdravotným postihnutím** na účely tohoto zákona sa považuje občan, **ktorého miera funkčnej poruchy je najmenej 50%.**

Na účely kompenzácie u občana s ťažkým zdravotným postihnutím **sa ďalej posudzujú** jeho osobnostné predpoklady, rodinné prostredie a prostredie, ktoré ovplyvňuje jeho integráciu do spoločnosti.

Formy kompenzácie zníženej pohybovej schopnosti alebo orientačnej schopnosti sú:

- sociálne služby, a to prepravná služba, opatrovateľská služba a starostlivosť v zariadení sociálnych služieb,
- peňažné príspevky na zaobstaranie pomôcky, opravu pomôcky, kúpu osobného motorového vozidla, prepravu, osobnú asistenciu, úpravu bytu, rodinného domu alebo garáže,
- peňažný príspevok za opatrovanie.

Formy kompenzácie narušenej schopnosti dorozumievania sú:

- sociálne služby, a to opatrovateľská služba, starostlivosť v zariadení sociálnych služieb,
- peňažné príspevky na zaobstaranie pomôcky, opravu pomôcky, osobnú asistenciu,
- peňažný príspevok za opatrovanie.

Formy kompenzácie obmedzenej schopnosti alebo straty schopnosti vykonávať nevyhnutné životné úkony alebo nevyhnutné práce v domácnosti sú:

- sociálne služby, a to opatrovateľská služba, starostlivosť v zariadení sociálnych služieb,
- peňažné príspevky na zaobstaranie pomôcky, opravu pomôcky, osobnú asistenciu,
- peňažný príspevok za opatrovanie.

Občanovi sa v dôsledku ťažkého zdravotného postihnutia kompenzujú aj zvýšené výdavky:

- na diétne stravovanie,
- súvisiace s hygienou alebo s opotrebovaním šatstva, bielizne, obuvi a bytového zariadenia, so zabezpečením prevádzky osobného motorového vozidla a so starostlivosťou o psa so špeciálnym výcvikom.

Posudok

Na poskytnutie peňažných príspevkov je nevyhnutný posudok. Posudok sa vydáva (na základe posúdenia):

- miere funkčnej poruchy,
- tom, či ide o občana s ťažkým zdravotným postihnutím,
- sociálnych dôsledkoch ťažkého zdravotného postihnutia.

Posudok **vydáva** úrad práce sociálnych vecí a rodiny.

Peňažný príspevok na osobnú asistenciu

Osobná asistencia občanovi s ťažkým zdravotným postihnutím je zameraná na zmiernenie znevýhodnenia a na prekonanie znevýhodnenia v prístupe k veciam osobnej potreby a k stavbám občianskeho vybavenia, na umožnenie styku so spoločenským prostredím, na sprístupnenie informácií a na zabezpečenie nevyhnutných životných úkonov alebo nevyhnutných prác v domácnosti uvedených v prílohe č. 1, alebo činností uvedených v prílohe č. 5, ktoré tomuto občanovi poskytuje osobný asistent.

Osobnou asistenciou **sa podporuje** nezávislosť občana s ťažkým zdravotným postihnutím, jeho pracovné, vzdelávacie, rodinné a občianske aktivity, ktoré smerujú k jeho spoločenskej integrácii.

Občanovi s ťažkým zdravotným postihnutím, ktorý je podľa posudku odkázaný na osobnú asistenciu, možno poskytovať tento peňažný príspevok.

Peňažný príspevok na osobnú asistenciu možno poskytovať **najskôr od 6. roku veku dieťaťa do 65. roku veku občana**.

Peňažný príspevok na osobnú asistenciu **nemožno poskytovať, ak** osobnú asistenciu občanovi s ťažkým zdravotným postihnutím **vykonáva** manžel, manželka, rodičia alebo občan, ktorý prevzal dieťa do starostlivosti nahrádzajúcej starostlivosť rodičov alebo fyzická osoba, ktorú súd ustanovil za opatrovníka, ďalej deti, starí rodičia, vnuci, súrodenci, nevesta, zať.

I tu však existuje **výnimka**. Peňažný príspevok možno poskytnúť, ak osobnú asistenciu vykonávajú tieto osoby (s výnimkou rodičov dieťaťa od 6. roku veku do dosiahnutia jeho plnoletosti, alebo občana, ktorý prevzal takéto dieťa do starost-

livosti nahrádzajúcej starostlivosť rodičov alebo fyzickej osoby, ktorú súd ustanovil za opatrovníka občana s ťažkým zdravotným postihnutím), za podmienky, že tieto osoby vykonávajú činnosti podľa prílohy č. 5 písm. a) až f), n), r), ac) – teda vstávanie, líhanie osobná hygiena, obliekanie, vyzliekanie atď., a to:

- v rozsahu **50% určeného rozsahu** osobnej asistencie **najviac 4 hodiny denne**, ak je občan s ťažkým zdravotným postihnutím **zamestnaný** alebo navštevuje základnú školu, špeciálnu školu, strednú školu alebo vysokú školu,
- v rozsahu **najviac 3 hodiny denne**, ak je rozsah osobnej asistencie **určený najmenej 14 hodín denne** a občan s ťažkým zdravotným postihnutím **nenavštevuje** základnú školu, špeciálnu školu, strednú školu alebo vysokú školu a nie je zamestnaný.

Tento peňažný príspevok nemožno tiež poskytovať občanovi, ktorému sa poskytuje starostlivosť v zariadení sociálnych služieb celoročne (s výnimkou činností, na ktoré je občan s ťažkým zdravotným postihnutím odkázaný pri procese vzdelávania, ak sa mu poskytujú mimo priestorov zariadenia sociálnych služieb).

Osobný asistent musí mať 18 rokov veku a spôsobilosť na právne úkony. Osobnú asistenciu **nemôže vykonávať** občan, ktorý je odkázaný na osobnú asistenciu alebo na opatrovateľskú službu **v tých činnostiach alebo úkonoch**, ktoré by mal vykonávať ako osobný asistent alebo ktoré sa mu poskytujú v rámci opatrovateľskej služby, **alebo ten** občan, ktorý je odkázaný na celodenné, osobné a riadne opatrovanie.

Rozsah osobnej asistencie sa určuje na základe činností, ktoré si nemôže občan s ťažkým zdravotným postihnutím vykonať sám, a počtu hodín, ktoré sú potrebné na vykonanie týchto činností. **Zoznam činností** na účely určenia rozsahu osobnej asistencie je uvedený v prílohe č. 5. **Počet hodín** osobnej asistencie sa určuje na obdobie kalendárneho roka. Z takto uvedeného počtu hodín sa vypočíta rozsah priemernej osobnej asistencie na jeden deň, ktorý môže byť najviac 20 hodín.

Osobný asistent môže **vykonávať** osobnú asistenciu **najviac 10 hodín** denne. To **neplatí**, ak sa osobná asistenciu vykonáva v čase, keď sa občan s ťažkým zdravotným postihnutím zdržiava mimo svojho trvalého pobytu alebo prechodného pobytu.

Peňažný príspevok na osobnú asistenciu sa poskytuje **vo výške**, ktorá zodpovedá rozsahu osobnej asistencie určenej v slovenských korunách, ak príjem občana s ťažkým zdravotným postihnutím je nižší alebo sa rovná **trojnásobku** sumy životného minima pre plnoletú fyzickú osobu. **Sadzba na jednu hodinu** osobnej asistencie na účely výpočtu výšky peňažného príspevku na osobnú asistenciu je vo výške **55 Sk**. Ak príjem občana s ťažkým zdravotným postihnutím je **vyšší ako trojnásobok** sumy životného minima pre plnoletú fyzickú osobu, od tohoto príjmu sa odpočíta suma trojnásobku sumy životného minima pre plnoletú fyzickú osobu. Ak tento **rozdiel je menší** ako rozsah osobnej asistencie určenej v slovenských korunách, výška peňažného príspevku na osobnú asistenciu sa

rovná rozdielu týchto dvoch súm. Ak tento rozdiel **je väčší** ako rozsah osobnej asistencie určenej v slovenských korunách, nárok na peňažný príspevok na osobnú asistenciu **nevznikne**.

Peňažný príspevok na osobnú asistenciu sa občanovi s ťažkým zdravotným postihnutím **neposkytne, ak** jeho majetok a úspory presahujú 800 000 Sk. Majetok **sa preukazuje** vyhlásením na osobitnom tlačive a úradne osvedčeným podpisom.

Peňažný príspevok na osobnú asistenciu **sa vypláca mesačne** podľa počtu hodín osobnej asistencie. Občan s ťažkým zdravotným postihnutím je **povinný predložiť** podklady za každý mesiac príslušnému orgánu na vyúčtovanie, **najneskôr do 5. dňa** nasledujúceho mesiaca. Príslušný orgán vyplatí peňažný príspevok na osobnú asistenciu najneskôr do 15 dní od predloženia vyúčtovania.

Občan s ťažkým zdravotným postihnutím **uzatvára** s osobným asistentom **zmluvu o výkone osobnej asistencie**, podľa ktorej je osobný asistent povinný vykonávať osobnú asistenciu. Zmluva musí obsahovať najmä:

- druh vykonávaných činností (podľa zoznamu činností uvedených v prílohe č. 5) a rozsah vykonávaných činností,
- miesto vykonávaných činností,
- obdobie vykonávania osobnej asistencie,
- práva a povinnosti osobného asistenta,
- odmenu a spôsob vyplácania odmeny,
- dôvody odstúpenia od zmluvy.

Občan s ťažkým zdravotným postihnutím je **povinný jedno vyhotovenie zmluvy o výkone osobnej asistencie alebo jej kópiu** predložiť úradu práce, sociálnych vecí a rodiny (ktorý je príslušný podľa § 68 písm. e) ods. 1).

Ak je občan s ťažkým zdravotným postihnutím poberateľom zvýšenia dôchodku pre bezvládnosť, výška peňažného príspevku na osobnú asistenciu sa zníži o sumu zvýšenia dôchodku pre bezvládnosť za celý kalendárny rok.

Peňažný príspevok na osobnú asistenciu možno poskytovať občanovi s ťažkým zdravotným postihnutím **po dovŕšení 65. roku** veku, **len ak je** tento občan **zamestnaný**.

Peňažný príspevok na osobnú asistenciu poskytovaný občanovi s ťažkým zdravotným postihnutím **staršiemu ako 65 rokov** veku nesmie presiahnuť v období jedného kalendárneho mesiaca alikvotnú časť určeného rozsahu hodín osobnej asistencie v kalendárnom roku pripadajúcu na jeden kalendárny mesiac určenej v slovenských korunách. Počet hodín osobnej asistencie pripadajúci na jeden kalendárny mesiac, ktoré osobný asistent neodpracoval v danom kalendárnom mesiaci, nemožno uplatniť v nasledujúcom kalendárnom mesiaci.

Peňažný príspevok na osobnú asistenciu sa občanovi s ťažkým zdravotným postihnutím staršiemu ako 65 rokov veku **odníme** a jeho **výplata sa zastaví** odo dňa, ktorý **nasleduje po dni skončenia zamestnania**.

Za zamestnanie sa na účely poskytovania peňažného príspevku na osobnú asistenciu považuje

- práca zamestnanca vykonávaná pre zamestnávateľa na základe pracov-

- nej zmluvy alebo dohody o práci vykonávanej mimo pracovného pomeru,
- práca zamestnanca v pracovnoprávnom vzťahu k zamestnávateľovi pri výkone práce vo verejnom záujme,
 - štátnozamestnanecký pomer,
 - výkon verejnej funkcie,
 - podnikanie a iná samostatná zárobková činnosť.

Peňažný príspevok na zaobstaranie pomôcky

Občanovi s ťažkým zdravotným postihnutím, ktorý je podľa vydaného posudku odkázaný na pomôcku, možno poskytnúť peňažný príspevok na zaobstaranie pomôcky, ak sa táto pomôcka neposkytuje ani nepožičiava na základe verejného zdravotného poistenia **s výnimkou druhého mechanického vozíka alebo druhého elektrického vozíka**. Za druhý mechanický vozík sa považuje aj druhý jednoduchý kočík alebo druhý špeciálne upravený kočík.

Peňažný príspevok na zaobstaranie pomôcky možno poskytnúť na

- kúpu pomôcky,
- zácvik (výcvik) pomôcky alebo zácvik (výcvik) používania pomôcky,
- úpravu pomôcky.

Za pomôcku sa považuje hnutelná vec, ktorá slúži na zmiernenie alebo na prekonanie sociálnych dôsledkov ťažkého zdravotného postihnutia. Za pomôcku sa považuje aj pes so špeciálnym výcvikom. Skutočnosť, že ide o psa so špeciálnym výcvikom, preukazuje občan s ťažkým zdravotným postihnutím osobitným potvrdením. Osobné motorové vozidlo sa považuje za pomôcku len na účely zácviku pomôcky a úpravy pomôcky, ak tento zákon neustanovuje inak.

Výška peňažného príspevku na zaobstaranie pomôcky s výnimkou výšky peňažného príspevku na zaobstaranie psa so špeciálnym výcvikom sa určí percentuálnou sadzbou v závislosti od ceny pomôcky a príjmu občana s ťažkým zdravotným postihnutím uvedených v prílohe č. 7, ak tento zákon neustanovuje inak. Peňažný príspevok na zaobstaranie pomôcky možno poskytnúť **najviac vo výške 260 000 Sk**. Výška peňažného príspevku na zaobstaranie pomôcky určeného na kúpu druhého mechanického vozíka je najviac 16 000 Sk a druhého elektrického vozíka je najviac 110 000 Sk. Na určenie výšky peňažného príspevku na zaobstaranie pomôcky určeného na kúpu druhého mechanického vozíka alebo druhého elektrického vozíka prvá veta platí rovnako.

Peňažný príspevok na opravu pomôcky

Občanovi s ťažkým zdravotným postihnutím, ktorý je podľa posudku **odkázaný** na pomôcku a táto pomôcka vyžaduje opravu alebo pes so špeciálnym výcvikom vyžaduje chirurgický zákrok, možno poskytnúť tento peňažný príspevok **(s výnimkou pomôcky, ktorá bola poskytnutá alebo požičaná na základe zdravotného poistenia)**.

Peňažný príspevok na opravu pomôcky **možno poskytnúť, ak** cena opravy nepresiahne spravidla 50% ceny novej pomôcky. **Výška** peňažného príspevku

na opravu pomôcky sa určí percentuálnou sadzbou v závislosti od ceny opravy pomôcky a príjmu občana s ťažkým zdravotným postihnutím (uvedených v prílohe č. 8 zákona).

Peňažný príspevok sa poskytnie na základe dokladu o oprave pomôcky alebo na základe zmluvy o oprave medzi občanmi.

Peňažný príspevok na na kúpu osobného motorového vozidla

Občanovi s ťažkým zdravotným postihnutím, ktorý je podľa posudku odkázaný na individuálnu prepravu osobným motorovým vozidlom, možno poskytnúť peňažný príspevok na kúpu osobného motorového vozidla, avšak **len do konca** kalendárneho roka, v ktorom dovŕši 65 rokov veku.

Tento peňažný príspevok **nemožno poskytnúť** občanovi s ťažkým zdravotným postihnutím, ktorému sa poskytuje starostlivosť v zariadení sociálnych služieb **celoročne** (s výnimkou nezaopatreného dieťaťa, ktorému sa poskytuje starostlivosť v takomto zariadení na účely plnenia povinnej školskej dochádzky alebo sústavnej prípravy na povolania) **a ani** na osobné motorové vozidlo, ktoré je staršie ako 5 rokov.

Peňažný príspevok **možno poskytnúť** občanovi, **ak** bude motorové vozidlo využívať najmenej 2x do týždňa na účely prepravy do zamestnania, do školského zariadenia alebo do zariadenia sociálnych služieb. **Výška** peňažného príspevku na kúpu osobného motorového vozidla a na kúpu osobného motorového vozidla s automatickou prevodovkou, sa určí percentuálnou sadzbou v závislosti od ceny osobného motorového vozidla a príjmu občana s ťažkým zdravotným postihnutím (uvedených v prílohe č. 9 zákona), pričom **cena** osobného motorového **vozidla** môže byť **najviac 400 000 Sk**. Peňažný príspevok možno poskytnúť **najviac vo výške 200 000 Sk**.

Výška peňažného príspevku na kúpu osobného motorového vozidla **s automatickou prevodovkou** je **najviac 250 000 Sk**, ak občan s ťažkým zdravotným postihnutím je podľa vydaného posudku odkázaný na úpravu osobného motorového vozidla, ktorá zahŕňa automatickú prevodovku. Peňažný príspevok na kúpu osobného motorového vozidla s automatickou prevodovkou sa poskytnie občanovi s ťažkým zdravotným postihnutím, len ak má oprávnenie na vedenie osobného motorového vozidla.

Občan s ťažkým zdravotným postihnutím je **povinný kúpiť** osobné motorové vozidlo **do troch mesiacov od poskytnutia** peňažného príspevku na kúpu osobného motorového vozidla, **najviac do šiestich mesiacov** odo dňa poskytnutia tohto peňažného príspevku **v prípade**, ak osobné motorové vozidlo nie je možné kúpiť alebo upraviť pre potreby občana s ťažkým zdravotným postihnutím z dôvodov na strane právnickej osoby alebo fyzickej osoby, ktorej predmetom činnosti je výroba, predaj, distribúcia alebo úprava osobných motorových vozidiel.

Ďalší peňažný príspevok možno poskytnúť, **ak:**

- sa občan zaviazal, že vozidlo, na ktoré sa poskytol predchádzajúci príspevok,

predá alebo ak vozidlo bolo vyradené z evidencie, a to do šiestich mesiacov od kúpy nového a

- od poskytnutia predchádzajúceho príspevku uplynulo sedem rokov (podmienka sa považuje za splnenú, ak občan peňažný príspevok alebo jeho pomernú časť vráti).

Občan s ťažkým zdravotným postihnutím je **povinný vrátiť** peňažný príspevok na kúpu osobného motorového vozidla alebo jeho pomernú časť, ak vozidlo pred uplynutím 7 rokov od poskytnutia tohto peňažného príspevku predá. Povinný ho vrátiť je aj vtedy, ak vozidlo, na ktorého kúpu sa poskytol príspevok, sa nevyužíva na individuálnu prepravu občana s ťažkým zdravotným postihnutím (to neplatí, ak vozidlo bolo odcudzené a občan nepožiadava o ďalší peňažný príspevok na kúpu pred uplynutím 7 rokov).

Ak občan **zomrie** pred uplynutím 7 rokov od poskytnutia príspevku, príspevok alebo jeho pomerná časť sa uplatňuje ako pohľadávka v konaní o dedičstve (to neplatí, ak hodnota vozidla podľa znaleckého posudku nepresahuje 30 000 Sk).

Príspevok sa **poskytne na základe** dokladu o cene alebo na základe dokladu o kúpe.

Peňažný príspevok na prepravu

Občanovi s ťažkým zdravotným postihnutím, ktorý je podľa posudku odkázaný na individuálnu prepravu osobným motorovým vozidlom, možno poskytnúť peňažný príspevok na prepravu.

Peňažný príspevok **nemožno poskytnúť** občanovi, ktorému sa **poskytuje** peňažný príspevok na kompenzáciu zvýšených výdavkov súvisiacich so zabezpečením prevádzky osobného motorového vozidla, **alebo** občanovi, ktorý je vlastníkom alebo držiteľom osobného motorového vozidla.

Príspevok **možno poskytnúť, ak** sa preprava občana s ťažkým zdravotným postihnutím má vykonať v čase, keď osobné motorové vozidlo, na ktorého kúpu sa poskytol peňažný príspevok a ktorým sa zabezpečuje preprava občana, nie je technicky spôsobilé na cestnú premávku.

Príspevok **sa poskytuje na základe** preukázaných výdavkov na prepravu. **Výška** peňažného príspevku na prepravu sa určí percentuálnou sadzbou v závislosti od preukázaných nákladov na prepravu a od príjmu občana.

Peňažný príspevok na prepravu možno poskytnúť **najviac vo výške 2 750 Sk mesačne**. **Nevyčerpanú časť** peňažného príspevku na prepravu za kalendárny mesiac **nemožno využiť** v nasledujúcom kalendárnom mesiaci.

Peňažný príspevok na úpravu bytu, rodinného domu alebo garáže

Občanovi s ťažkým zdravotným postihnutím, ktorý je podľa posudku odkázaný na úpravu bytu, rodinného domu alebo garáže s cieľom dosiahnuť ich bezbariérovosť, **možno poskytnúť** tento peňažný príspevok. Peňažný príspevok **možno** poskytnúť **aj** na úpravu vstupu do bytového domu a na úpravu prístupu k výťahu.

Za bariéry v byte, bytovom dome, rodinnom dome a v garáži sa považujú prekážky, v ktorých dôsledku občan s ťažkým zdravotným postihnutím nie je schopný

sa premiestňovať, orientovať, dorozumievať, vykonávať nevyhnutné životné úkony alebo nevyhnutné práce v domácnosti alebo vykonávať vymedzené činnosti rovnakým spôsobom ako zdravý občan rovnakého veku, pohlavia a za rovnakých podmienok. **Za úpravu** bytu, rodinného domu alebo garáže sa považujú také zmeny, ktorými sa upravuje existujúce zariadenie v byte, v rodinnom dome alebo v garáži. Za úpravu bytu, rodinného domu alebo garáže **nemožno považovať** vybudovanie nového objektu alebo zariadenia (kúpeľňa, WC, plyn, kanalizácia, vodovod).

Príspevok **možno** poskytnúť, **ak** občan s ťažkým zdravotným postihnutím má v byte alebo v rodinnom dome **trvalý pobyt alebo** je vlastníkom garáže, alebo garáž je súčasťou nájomného bytu, ale nie je súčasťou zariadenia sociálnych služieb. Príspevok možno poskytnúť, ak občan **vopred** uzatvorí písomnú **zmluvu** s príslušným úradom práce, sociálnych vecí a rodiny (podľa § 68 písm. s) ods. 3), v ktorej sa zaviazá, že v prípade zmeny trvalého pobytu, predaja, darovania alebo prenájmu bytu, rodinného domu alebo garáže inej osobe pred uplynutím 10 rokov od poskytnutia tohto peňažného príspevku peňažný príspevok alebo jeho pomernú časť **vráti**.

Výška príspevku sa určí percentuálnou sadzbou v závislosti od ceny potrebnej úpravy bytu alebo rodinného domu a príjmu občana, pričom **cena** potrebnej úpravy bytu alebo rodinného domu je **najviac** 550 000 Sk a garáže je **najviac** 50 000 Sk. Peňažný príspevok na úpravu **bytu, rodinného domu** možno poskytnúť **najviac vo výške** 200 000 Sk a peňažný príspevok na úpravu **garáže** možno poskytnúť **najviac vo výške** 50 000 Sk. **Úhrn** poskytnutých peňažných príspevkov na úpravu bytu, rodinného domu alebo garáže **v období** 7 rokov nesmie presiahnuť 250 000 Sk.

Občan vykoná **vyúčtovanie** tohto príspevku **do** 1 mesiaca od skončenia úpravy bytu, rodinného domu alebo garáže. Ak sa úpravy neuskutočnili v celom rozsahu, občan je povinný pomernú časť príspevku vrátiť najneskôr do 30 dní od vyúčtovania.

Príspevok sa poskytne na základe dokladu o cene úpravy.

Peňažný príspevok na kompenzáciu zvýšených výdavkov

Občanovi s ťažkým zdravotným postihnutím, ktorý je podľa posudku odkázaný na kompenzáciu zvýšených výdavkov, možno poskytnúť, peňažný príspevok na zvýšené výdavky:

- na diétne stravovanie,
- súvisiace s hygienou alebo s opotrebovaním šatstva, bielizne, obuvi a bytového zariadenia, so zabezpečením prevádzky osobného motorového vozidla, starostlivosťou o psa so špeciálnym výcvikom.

Kompenzácia na každé zvýšenie horeuvedených výdavkov sa posudzuje **samostatne**.

Výška peňažného príspevku na kompenzáciu zvýšených výdavkov na **diétne stravovanie** je mesačne:

- **1 000 Sk** pre choroby a poruchy uvedené v prvej skupine (podľa prílohy č. 13 zákona),
- **500 Sk** pre choroby a poruchy uvedené v druhej skupine (podľa prílohy č. 13 zákona),
- **300 Sk** pre choroby a poruchy uvedené v tretej skupine (podľa prílohy č. 13).

Výška peňažného príspevku na kompenzáciu zvýšených výdavkov súvisiacich s **hygienou alebo s opotrebovaním šatstva, bielizne, obuvi a bytového zariadenia** je **500 Sk**.

Výška peňažného príspevku na kompenzáciu zvýšených výdavkov súvisiacich so **zabezpečením prevádzky osobného motorového vozidla** je **900 Sk**. Tento príspevok možno poskytnúť občanovi s ťažkým zdravotným postihnutím, ktorý je odkázaný na individuálnu prepravu osobným motorovým vozidlom, a ktorý:

- je vlastníkom alebo držiteľom osobného motorového vozidla **alebo**
- nie je vlastníkom alebo držiteľom osobného motorového vozidla, ale jeho prepravu zabezpečuje fyzická osoba, ktorá nemá oprávnenie na vykonávanie prepravy.

Peňažný príspevok na kompenzáciu zvýšených výdavkov **na diétne** stravovanie **nemožno** poskytnúť občanovi, ktorému sa poskytuje starostlivosť v zariadení sociálnych služieb celoročne (to neplatí, ak sa občanovi poskytuje starostlivosť v zariadení sociálnych služieb prechodne a na určitý čas, najviac na 30 dní).

Všetky uvedené príspevky sa **poskytujú** mesačne.

Výška peňažného príspevku na kompenzáciu zvýšených výdavkov súvisiacich so **starostlivosťou o psa** so špeciálnym výcvikom je **1 200 Sk**.

Príspevok na zvýšené výdavky **sa neposkytuje, ak príjem** občana presiahol dvojnásobok sumy životného minima pre plnoletú fyzickú osobu.

Peňažný príspevok za opatrovanie

Osobe, **ktorá opatruje** občana s ťažkým zdravotným postihnutím **staršieho** ako šesť rokov **odkázaného** podľa posudku na celodenné, osobné a riadne opatrovanie, možno poskytnúť tento peňažný príspevok. Príspevok za opatrovanie **nemožno poskytnúť**, ak občanovi s ťažkým zdravotným postihnutím **sa poskytuje** peňažný príspevok na osobnú asistenciu alebo ak sa mu starostlivosť zabezpečuje opatrovateľskou službou.

Za osobu, ktorá opatruje takéhoto občana, **sa považuje** manžel, manželka, rodič (alebo občan, ktorý prevzal dieťa do starostlivosti nahrádzajúcej starostlivosť rodičov), osoba, ktorú súd ustanovil za opatrovníka občana s ťažkým zdravotným postihnutím, ďalej dieťa, starý rodič, vnuk, vnučka, súrodeneц, nevesta, zať, svokor, svokra. Za nevestu sa považuje aj ovdovená žena po synovi svokry (svokra) a za zaťa sa považuje aj ovdovený muž po dcére svokry (svokra).

Osoba, ktorá vykonáva opatrovanie, **musí byť** plnoletá, musí mať spôsobilosť na právne úkony v plnom rozsahu a musí byť schopná vykonávať opatrovanie.

Za fyzickú osobu schopnú vykonávať celodenné, osobné a riadne opatrovanie sa nepovažuje fyzická osoba, ktorá pre dlhodobu nepriaznivý zdravotný stav má pokles schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť o viac ako 70% v porovnaní so zdravou fyzickou osobou. Osoba **nesmie** vykonávať opatrovanie bez písomného súhlasu občana s ťažkým zdravotným postihnutím odkázaného na opatrovanie (ten sa nevyžaduje, ak občan nie je schopný písomný súhlas udeliť alebo ak ide o maloleté dieťa s ťažkým zdravotným postihnutím alebo o občana s ťažkým zdravotným postihnutím, ktorý bol súdom pozbavený spôsobilosti na právne úkony).

Príspevok sa poskytuje **vo výške 6 000 Sk** mesačne **pri** opatovaní jedného občana s ťažkým zdravotným postihnutím **a** vo výške 8 000 Sk mesačne **pri** opatovaní 2 alebo viacerých občanov s ťažkým zdravotným postihnutím. **Ak** občan odkázaný na opatrovanie navštevuje zariadenie sociálnych služieb, základnú školu, strednú školu alebo školské zariadenie typu predškolského zariadenia, školského klubu, školského strediska záujmovej činnosti a centra voľného času v rozsahu viac ako 20 hodín týždenne, peňažný príspevok za opatrovanie sa poskytuje **vo výške 5 300 Sk** mesačne. Pri opatovaní 2 alebo viacerých občanov s ťažkým zdravotným postihnutím navštevujúcich tieto zariadenia v rozsahu viac ako 20 hodín týždenne sa peňažný príspevok za opatrovanie poskytuje **vo výške 7 500 Sk** mesačne. **Ak** jeden občan odkázaný na opatrovanie navštevuje niektoré zo uvedených zariadení v rozsahu viac ako 20 hodín týždenne a druhý občan odkázaný na opatrovanie nenavštevuje žiadne z týchto zariadení alebo navštevuje niektoré z týchto zariadení v rozsahu najviac 20 hodín týždenne, peňažný príspevok za opatrovanie sa poskytuje vo výške 7 800 Sk mesačne.

- Peňažný príspevok za opatrovanie podľa predchádzajúcich odsekov **sa zvyšuje o 1 500 Sk** mesačne, **ak** je občanom s ťažkým zdravotným postihnutím jedno alebo viacero nezaopatrených detí a fyzická osoba, ktorá občana opatruje nemá v čase opatrovania príjem podľa osobitného predpisu a nepoberá dávky dôchodkového poistenia alebo dávky výsluhového zabezpečenia.

Ak je príjem občana s ťažkým zdravotným postihnutím vyšší ako 1,2-násobok sumy životného minima pre plnoletú fyzickú osobu, príspevok sa kráti o sumu prevyšujúcu tento príjem. Na účely zisťovania príjmu občana s ťažkým zdravotným postihnutím sa za príjem v tomto prípade nepovažuje peňažný príspevok za opatrovanie vo výške, v ktorej bol poskytovaný fyzickej osobe, ktorá občana opatruje, ak sa príjem tejto fyzickej osoby započítava s príjmom občana s ťažkým zdravotným postihnutím.

Ak je občan odkázaný na opatrovanie poberateľom zvýšenia dôchodku pre bezvládnosť, príspevok za opatrovanie sa zníži o sumu zvýšenia dôchodku pre bezvládnosť.

Príspevok **možno poskytnúť, len ak** osoba, ktorá opatruje nemá v čase opatrovania občana odkázaného na opatrovanie mesačný príjem presahujúci 2-násobok sumy životného minima pre plnoletú fyzickú osobu.

ŽIVOTNÉ MINIMUM

Životné minimum predstavuje spoločensky uznanú minimálnu hranicu príjmov fyzickej osoby, pod ktorou nastáva stav jej hmotnej núdze.

Sumy životného minima

Za životné minimum fyzickej osoby alebo fyzických osôb, ktorých príjmy sa posudzujú spoločne, sa považuje suma alebo úhrn súm:

- **5 390 Sk** mesačne, **ak** ide o jednu plnoletú fyzickú osobu,
- **3 760 Sk** mesačne, **ak** ide o ďalšiu spoločne posudzovanú plnoletú fyzickú osobu,
- **2 460 Sk** mesačne, **ak** ide o zaopatrené nepľnoleté dieťa alebo o nezaopatrené dieťa.

Tieto sumy sa **upravujú vždy k 1. júlu** bežného kalendárneho roka.

Praktická rada: uvedené sumy životného minima sú teda účinné v čase od 1. júla 2008 do 30. júna 2009.

V období od 1. júla 2007 do 30. júna 2008 boli sumy nasledovné: 5 130 Sk – 3 580 Sk – 2 340 Sk.

V období od 1. júla 2006 do 30. júna 2007 boli sumy nasledovné: 4 980 Sk – 3 480 Sk – 2 270 Sk.

Upravené sumy životného minima **ustanovuje každoročne opatrenie, ktoré vydáva Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky** a vyhlási jeho úplné znenie uverejnením v Zbierke zákonov Slovenskej republiky.

Započítavanie príjmov

Na zistenie príjmu fyzickej osoby na účely určenia súm životného minima sa **započítavajú:**

- **u posudzovanej osoby** jej príjem a príjem jej manžela,
- u rodičov s nezaopatreným dieťaťom príjmy týchto rodičov a príjem nezaopatreného dieťaťa žijúceho s nimi v domácnosti,
- **u rodičov**, ktorí sú sami nezaopatrené deti, ich príjmy a príjmy, ktoré na ne poberá iná fyzická osoba,
- **u nezaopatreného dieťaťa** jeho príjem a príjem jeho rodičov, ak s ním žijú v domácnosti; ak toto dieťa žije v domácnosti len s jedným rodičom, s inou fyzickou osobou alebo samostatne, príjem dieťaťa, príjem rodiča a príjem, ktorý na dieťa poberá iná fyzická osoba,
- **u zaopatreného nepľnoletého dieťaťa** jeho príjem.

Za príjem sa na účely určenia súm životného minima **považujú:**

- príjmy fyzických osôb, ktoré sú predmetom dane z príjmu podľa osobitného predpisu po odpočítaní poistného na povinné zdravotné poistenie, poistného na nemocenské poistenie, poistného na starobné poistenie, poistného na invalidné poistenie a poistného na poistenie v nezamestnanosti, preddavku na daň alebo dane z príjmov fyzických osôb, ďalších výdavkov vynaložených na dosiahnutie, zabezpečenie a udržanie príjmov fyzických osôb,

- príjmy oslobodené od dane z príjmov fyzických osôb okrem prijatých náhrad škôd, náhrad nemajetkovej ujmy, plnenia z poistenia majetku a plnenia z poistenia zodpovednosti za škodu okrem platieb prijatých ako náhrada za stratu zdaniteľného príjmu,
- sumy vreckového pri zahraničných pracovných cestách do výšky 40 % nároku na stravné,
- náhrady niektorých výdavkov zamestnancov,
- ďalšie príjmy fyzických osôb podľa osobitných predpisov po odpočítaní dane z prevodu a prechodu nehnuteľností.

Za príjem na účely určenia súm životného minima **sa nepovažujú:**

- jednorazové štátne sociálne dávky,
- peňažné príspevky občanov s ťažkým zdravotným postihnutím na kompenzáciu sociálnych dôsledkov ich ťažkého zdravotného postihnutia okrem príspevku za opatrovanie,
- zvýšenie dôchodku pre bezvládnosť,
- jednorazová dávka v hmotnej núdzi,
- štipendiá,
- jednorazový príspevok podľa zákona č. 410/2004 Z. z. o vyplatení jednorazového príspevku poberateľovi dôchodku v roku 2004,
- príspevok na stravu podľa zákona č. 305/2005 Z. z. o sociálnoprávnej ochrane detí a o sociálnej kuratele,
- resocializačný príspevok podľa zákona č. 305/2005 Z. z. o sociálnoprávnej ochrane detí a o sociálnej kuratele,
- vianočný príspevok.

PRÁVNÍK PRE TEBA POMÔŽE RIEŠIŤ PROBLÉMY

Pustená stránka www.pravnikpreteba.sk sa snaží načrtnúť sociálne a právne problémy, v ktorých sa ľudia môžu v každodenných situáciách ocitnúť a ponúknuť riešenia spôsobom, ktorý je prijateľný aj pre neprávnika.

Webstránka môže byť začiatkom vytvárania široko dostupného priestoru na riešenie každodenných sociálnych a právnych problémov. Pri tvorbe pôvodných textov sa autorky zamerali aj na zmapovanie už dostupných elektronických zdrojov a v prípade ich dostupnosti na ne priamo odkazovali, pričom prioritou pri spracovaní textov bola ich zrozumiteľnosť a prístupnosť pre širokú verejnosť.

Do budúcnosti je zabezpečenie udržateľnosti tejto stránky závislé od spätnej väzby verejnosti ako cieľovej skupiny, teda či daná stránka má zmysel. Rovnako je dôležitá aj spätná väzba od potenciálnych ďalších spolupracujúcich subjektov, ktorí by obsah a víziu stránky mohli ďalej rozvíjať spoločne s iniciátormi. Iniciátormi stránky sú občianske združenie PDCS a autorky textov webstránky.

Vydalo: Slovenské hemofilické združenie

<http://www.shz.sk> e-mail: shz@shz.sk

Sadzba: KURIÉR plus REKLAMA

Registračné číslo: 2393/2000, Tematická skupina: B3